

УДК 378.091.3:373.3.011.3-051]:373.3.011.3-052:316.77:008

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.17.008-014

ВАСЮТИНА Тетяна Миколаївна –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0253-1932>
e-mail: t.m.vasyutina@npu.edu.ua

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ВАСЮТИНА Тетяна Миколаївна. ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито сутність поняття «міжкультурна комунікація» та описано підходи до підготовки майбутніх учителів до її організації з учнями. Встановлено, що результативність її формування у студентів забезпечується: інтеграцією культурознавчого компоненту у зміст нормативних та вибіркових дисциплін; використанням автентичних матеріалів, що відображають різноманіття культур (народні пісні, казки, прислів'я, обряди, гастрономічні традиції); застосуванням інтерактивних методів навчання, зокрема рольових ігор, дебатів, ситуаційного моделювання, що стимулюють комунікативну взаємодію між майбутніми учителями і готують їх до організації цієї діяльності з учнями; організацією проєктів у межах формальної, неформальної та інформальної освіти (міждисциплінарних проєктів, під час педагогічної практики, етнокультурних фестивалів, волонтерських ініціатив, заходах під час внутрішньої академічної мобільності).

Ключові слова: майбутні вчителі початкової школи; молодші школярі; багатокультурне середовище.

VASYUTINA Tetiana Mykolaivna. PREPARING STUDENTS OF PEDAGOGICAL SPECIALITIES FOR ORGANISING EFFECTIVE INTERCULTURAL COMMUNICATION AMONG PRIMARY SCHOOL PUPILS

The article presents a theoretical and methodological analysis of the problem of developing the capacity of future primary school teachers to organise effective intercultural communication among pupils in a multicultural educational environment, taking into account the national context (internal and external migration, the integration of internally displaced persons into new territorial communities, and the multicultural specificity of certain regions).

The concept of intercultural communication is defined as an integrative professional competence encompassing the process of mutual understanding and interaction between representatives of different cultural communities, founded on tolerance, empathy, reflective thinking, and respect for the value systems of communicants.

Both national and international research on the issue has been analysed, demonstrating that the effectiveness of such training depends upon the creation of a developmental educational environment within universities, where intercultural communication functions not only as a substantive component of educational and professional programmes but also as a mode of organising partnership-based interaction among all participants in the educational process.

It has been established that the success of this approach is ensured through: the integration of cultural studies into the content of compulsory and elective disciplines; the use of authentic materials reflecting cultural diversity (folk songs, fairy tales, proverbs, rituals, gastronomic traditions); the application of interactive teaching methods, particularly role-play, debates, and situational modelling, which stimulate communicative interaction among future teachers and prepare them to organise similar activities with pupils; and the implementation of projects within formal, non-formal, and informal education (interdisciplinary projects, teaching practice,

ethnocultural festivals, volunteer initiatives, and events conducted within internal academic mobility programmes).

Keywords: *future primary school teachers; younger pupils; multicultural environment.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Оволодіння майбутніми вчителями початкової школи здатністю формувати в учнів уміння ефективної взаємодії у полікультурному середовищі є однією з ключових детермінант сучасної педагогічної парадигми, зорієнтованої на гуманістичні, демократичні та аксіологічні засади освіти. У контексті вступу України у Європейський Союз, глобалізаційних процесів, міграційної мобільності, розширення соціокультурних контактів та трансформації освітнього простору в напрямі інтеркультурного діалогу, професійна готовність педагога до організації міжкультурної комунікації здобувачів освіти набуває не лише методологічного, а й стратегічного значення.

Учитель початкової школи виступає першим посередником між дитиною і соціокультурною реальністю, а відтак саме він має забезпечити засвоєння молодшими школярами норм комунікативної поведінки, толерантного ставлення до представників інших культур, етносів і релігійних традицій. Ефективна міжкультурна взаємодія в освітньому процесі не зводиться до суто мовної компетентності, вона передбачає розвиток у дитини емпатії, поваги до «інакшості», готовності сприймати й інтерпретувати багатоманітність культурних особливостей. У цьому сенсі педагог стає носієм і транслятором міжкультурного досвіду, формуючи у вихованців цілісну картину світу, де культурна різноманітність осмислюється як ресурс, а не як бар'єр. Особливого значення тут також набуває формування у студентів педагогічних спеціальностей уміння попереджати прояви ксенофобії серед здобувачів початкової освіти, культурних стереотипів, конфліктів і забезпечувати атмосферу довіри, взаємоповаги та психологічного комфорту у класі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дискусія навколо підготовки майбутніх учителів до міжкультурної комунікації у зарубіжних виданнях поєднує кілька домінуючих напрямів: 1) теоретико-концептуальна рефлексія мультикультурної та міжкультурної освіти як системи ціннісно-нормативних і навчально-методичних трансформацій (Т. Бернс (T. Burns), В. Шадоян-Герсінг (V. Shadoian-Gersing) Дж. А. Бенкс (J. A. Banks), Г. Ладсон-Біллінгс (G. Ladson-Billings) [6]; 2) компетентнісно-орієнтований підхід до формування міжкультурної компетентності (Д. Деардорф (D. Deardorff), М. Дж. Беннетт (M. J. Bennett); 3) розвиток

здатності до міжкультурної комунікації та методики її діагностики (Д. Бенкс (J. A. Banks), А. Кенні (A. Kenny) [7], С. Ніето (S. Nieto); 4) практико-організаційні дослідження з упровадження курсів і модулів у підготовці вчителя на рівні ЗВО різних країн та шкіл (Б. Йенсен (B. Jensen), Г. Річард Мілнер IV (H. Richard Milner IV), Ф. Блейк Тенор (F. Blake Tenore), М. Сантеріні (M. Santerini)) [6]. Ці блоки знайшли відображення як у зарубіжній класичній літературі (multicultural education, intercultural competence), так і в останніх українських дослідженнях, що прагнуть адаптувати міжнародні конструкції до національного та регіонального контекстів, зокрема, внутрішні і зовнішні міграції, інтеграція вимушених переселенців у життя нових територіальних громад, мультикультурні регіони (О. Вечоркіна, О. Ігнатова, З. В. Залібовська-Ільницька, В. Левченко, О. Лук'янченко, О. Малюхов, Г. Максименко, К. Маргіт'як, О. Свиридюк [4]).

У наукових розвідках вітчизняних учених (О. Біда, В. Воронько, О. Гутиряк [2], Т. Зубенко, Т. Зорочкіна, А. Колісниченко, О. Матвієнко, М. Марусинець, І. Орос, Т. Сидір, Є. Чопак [5] та інших) проблематика підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації ефективної міжкультурної комунікації розглядається як багатокомпонентне явище, що включає когнітивну базу знань про культурну різницю, морально-аксіологічну складову толерантності та практично-діяльнісні вміння з організації міжетнічного діалогу серед здобувачів освіти.

Ряд досліджень в Україні (Н. Борисенко, О. Кондратева, О. Кучерявий, О. Лавріненко, Л. Петренко, Ю. Шинкевич) зосереджено на аналізі інституційних можливостей фахової підготовки (тематика і зміст освітніх компонентів, зміст виробничої і культурологічної практики, методи оцінювання), причому порівняльні дослідження показують як подібні, так і відмінні підходи в українській та закордонних програмах підготовки вчителів, зокрема в аспекті інтеграції полікультурного компоненту в освітньо-професійні програми підготовки майбутніх педагогів.

Важливими для проектування змісту фахової підготовки майбутніх педагогів у контексті окресленої проблеми є результати дослідження А. Кенні (A. Kenny) та О. Лук'янченко (O. Lukianchenko) щодо впливу музики на соціалізацію в полікультурному середовищі молодших школярів – вимушених

переселенців у Ірландії [7]. Дієвими виявилися заходи, які проводилися українською вчительською музики (авторкою статті О. Лук'янченко) та були спрямовані на формування в учнів почуття приналежності не тільки до групи, але й до школи загалом. Завдяки колективній музичній взаємодії, використанню творчих та етично чутливих підходів до українських дітей, що навчалися в ірландській початковій школі, автори наголошують на трьох основних темах: ідентичності, участі та уявленні про майбутнє. Результати їх дослідження доводять, що цілеспрямований музичний вплив на досвід дітей в школах вирішує макропроблеми музичної освіти, вимушеної міграції, а відтак успішної соціалізації українських здобувачів початкової освіти в полікультурному середовищі Ірландії [7].

Мета статті – здійснити аналіз змісту фахової підготовки студентів педагогічних спеціальностей до організації ефективної міжкультурної комунікації здобувачів початкової освіти в контексті сучасних трансформацій освітнього простору України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «міжкультурна комунікація» у сучасній науковій думці трактується як складний соціально-психологічний і педагогічний феномен, що охоплює процес взаєморозуміння та взаємодії між представниками різних культурних спільнот на основі толерантності, емпатії, рефлексивного мислення та поваги до ціннісних систем комунікантів. У цьому зв'язку, вартим уваги є дослідження О. Гутиряк, в якому вона констатує, що поняття «міжкультурна комунікація» розглядають крізь призму його складових частин «культура» й «комунікація» [2]. Науковиця характеризує його у декількох напрямках: як здатність здійснювати комунікативну взаємодію в міжкультурних контекстах; як взаємодію культур; як обмін інформацією між носіями різних культур; як синхронну різнорівневу взаємодію на різних рівнях соціокультурної системи [2, с. 205]. Важливим для фахової підготовки майбутніх учителів до досліджуваної діяльності, є наголос вченої на тому, що міжкультурна комунікація може мати міжнаціональний, інтернаціональний, міжцивілізаційний, міжрасовий, міжконфесійний характер і описує основні типи міжкультурної комунікації: міжетнічну, контркультурну, комунікацію серед соціальних класів і груп, комунікацію між представниками різних демографічних груп, комунікацію між міськими й сільськими мешканцями, регіональну комунікацію, комунікацію в діловій культурі тощо. Погоджуємося з її позицією щодо умов, які

забезпечують організацію ефективної міжкультурної взаємодії здобувачів освіти: взаємність, двосторонність, здатність комунікантів розуміти дії, поведінку, слова й жести відповідно до певного загального принципу тлумачення їхніх значень.

Науково значущим для розв'язання заявленої проблеми є напрацювання В. Воронько та М. Марусинець щодо вдосконалення підготовки вчителів початкової школи до розвитку комунікативної компетентності здобувачів освіти [1]. На їхню думку, комунікативна компетентність є основою формування інших ключових компетентностей (математичної, цифрової, уміння вчитись, міжособистісної, соціальної, підприємницької та компетентності самовиявлення), що мають бути сформовані в молодших школярів. У фаховій підготовці вчителів початкових класів до формування комунікативної компетентності молодших школярів автори радять «зосередити увагу на методиках компетентнісного викладання окремих дисциплін на основі комунікативного підходу; актуалізації комунікативної компетенції у процесі збудження здобувача до пояснення, аргументації власних досягнень у всіх видах освітньо-виховної діяльності; реалізації комунікативно-ігрової діяльності із залученням квазіперсони (ляльки Доллі); із застосуванням технології *storytelling*; створення навчальних ситуацій комунікативного успіху разом із зменшенням рефлексії комунікативних невдач» [1, с. 43].

На нашу думку, врахування ідей, висловлених В. Вороньком, О. Гутиряк та М. Марусинець, О. Лук'янченко та іншими дослідниками при викладанні нормативних і вибіркових дисциплін для студентів педагогічних спеціальностей наближує викладачів ЗВО до формування у них власної комунікативної компетентності та здатності організовувати ефективну міжкультурну взаємодію учнів початкової школи, а відтак і формувати у них складники досліджуваної компетентності.

Аналіз освітньо-професійних програм, навчальних планів, силабусів освітніх компонентів для підготовки фахівців першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності АЗ/013 «Початкова освіта», дописів у вільному доступі із сайтів факультетів і профільних випускових кафедр провідних ЗВО України, свідчить, що всі вони у блоці нормативних та вибіркових дисциплін передбачають вивчення таких, які пов'язані більшою чи меншою мірою із проблематикою статті: «Педагогіка партнерства», «Основи інклюзивної освіти», «Порівняльна педагогіка», «Педагогічна взаємодія в інклюзивному

середовищі», «‘Soft skills’ для початкової школи – світ у гармонії», «Майстерність публічного мовлення» та інших.

Найбільше зацікавлення становить доробок учених із університетів, які розміщені у полікультурних регіонах України. Детальне вивчення їхніх ОПП підготовки бакалаврів і магістрів спеціальності «Початкова освіта» та каталогу дисциплін на вибір дозволяє констатувати, що фахова підготовка студентів, яку здійснюють ці університети,

враховує регіональний контекст, цілеспрямовано сприяє формуванню міжкультурної комунікації, передбачає створення полікультурного освітнього середовища, у якому взаємодія різних культур виступає не випадковим явищем, а педагогічно сконструйованим процесом. Таке середовище, на наше глибоке переконання, характеризується відкритістю, варіативністю, емоційною безпекою та взаємоповагою між усіма його учасниками (табл. 1).

Таблиця 1

Освітні компоненти ЗВО у полікультурних регіонах України, які здійснюють підготовку студентів педагогічних спеціальностей до організації ефективної міжкультурної комунікації здобувачів початкової освіти

Назва освітнього компоненту	Покликання
<i>Карпатський національний університет імені Василя Стефаника</i>	
Підготовка вчителя початкової школи до роботи в умовах діалектного середовища	https://surl.lu/haetwf
Іншомовна освіта в ПШ з методикою навчання	https://surl.li/sjrsp
Культурно-дозвілєва діяльність в початковій школі західного регіону України	https://surl.li/orahil
Формування лексико-народознавчої компетентності майбутніх учителів початкової школи	https://surl.li/whdyf
Основи формування комунікативної компетентності молодшого школяра	https://surl.lu/mocxyg
Організація навчання у класах-комплексах початкової школи	https://surl.li/icbmyx
Мистецька культура Прикарпаття	https://surl.li/boamgl
Педагогічна компаративістика	https://surl.li/ytbnty
<i>Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II</i>	
Міжкультурна комунікація	https://bit.ly/4olhbuZ
Професійна етика та професійна компетентність	https://bit.ly/4hX0nIt
Педагогічна освіта Закарпаття	https://bit.ly/4olhbuZ
Освіта національних меншин	https://bit.ly/4olhbuZ
Народні ремесла	https://bit.ly/4olhbuZ
Мовні ідеології та мовні стереотипи	https://bit.ly/4olhbuZ
Етнографічні цінності Закарпаття	https://bit.ly/4olhbuZ
Туристичне краєзнавство Закарпаття	https://bit.ly/4olhbuZ
Природні цінності Закарпаття	https://bit.ly/4olhbuZ
<i>Мукачівський державний університет</i>	
Організація розвивального освітнього середовища (регіональний аспект)	https://surl.li/ljuomn
Іншомовна комунікація педагогів у полікультурному середовищі	https://surl.li/mapnlh

Початкова школа Закарпаття	https://surl.li/jcoenu
Організація змістового наповнення освітнього середовища	https://surl.lu/mxzoar
Соціально-педагогічна комунікація	https://surl.li/meuuax
<i>Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича</i>	
Педагогіка партнерства та лідерства	https://surl.li/wfprue
Методика навчання української мови як державної в школах з мовами навчання національних меншин	

Зміст освітніх компонентів, методи і технології підготовки майбутніх учителів, які заявлені у силабусах, активності академічного життя на факультетах, висвітлені на сайтах кафедр / університетів, свідчить, що їх розробники дотримуються таких педагогічних умов здійснення фахової підготовки у заявленому контексті: інтеграція культурознавчого компоненту у зміст нормативних та вибіркових дисциплін; використання автентичних матеріалів, що відображають різноманіття культур (народні пісні, казки, прислів'я, обряди, гастрономічні традиції); застосування інтерактивних форм навчання,

зокрема рольових ігор, проєктів, дебатів, ситуативного моделювання, що стимулюють комунікативну взаємодію між майбутніми учителями і готують їх до організації цієї діяльності з учнями; організація полікультурних заходів (фестивалів, днів культур, етнографічних майстерень, що сприяють набуттю безпосереднього досвіду міжкультурного спілкування. На нашу думку, вартими уваги для запозичення і впровадження у фахову підготовку майбутніх учителів початкової школи університетів України, які територіально розміщені не у полікультурних регіонах, можуть бути такі ідеї (табл. 2).

Таблиця 2

Найпоширеніші методи та технології підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації міжкультурної комунікації молодших школярів

Інтерактивні технології (ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань)			
Кейс-метод (аналіз типових педагогічних ситуацій, у яких відображено міжкультурні непорозуміння або комунікативні бар'єри). Наприклад, кейс «Учень, який навчається мовою корінного народу або національної меншини, не бере участі у спільних виступах на шкільному святі через мовний бар'єр». Це вимагає від студента / студентки знаходження педагогічно доцільного рішення із залученням культурних і мовних ресурсів дитини.	Рольові ігри «Студент-учитель». Наприклад, теми занять: «Урок у полікультурному класі», «Батьківські збори у полікультурній школі», «Новий учень/учениця у класі», «Міжкультурний конфлікт між школярами: знайди рішення», «День культур у школі». Формування навичок толерантного спілкування, невербальної підтримки, уникнення стереотипних висловів, а також формування уміння реагувати на прояви культурної упередженості.	Метод «Культурних симуляцій». Передбачає занурення студентів у змодельовану «іншу культуру» з вигаданими правилами спілкування, що стимулює розвиток емпатії та комунікативної гнучкості. Наприклад, «Незнайома країна», «Культурні коди спілкування (мова і жести тіла)», «Міст дружби» тощо.	Аналітичні або дискусійно-рефлексивні семінари, круглі столи, дебати. <i>Семінари:</i> «Принципи толерантної взаємодії у полікультурному класі: виклики й педагогічні стратегії», «Формування у молодших школярів ціннісного ставлення до культурного розмаїття». <i>Круглі столи:</i> «Полікультурна освіта в умовах воєнного та післявоєнного суспільства», «Використання мистецтва, фольклору та літератури у формуванні відкритості до інших культур». <i>Дебати:</i> «Чи може міжкультурна освіта замінити національно-патріотичне виховання?», «Чи повинна школа бути “культурно нейтральною”?»
Проектні технології			
<i>Проекти в межах формальної освіти</i>		<i>Проекти в межах неформальної та інформальної освіти.</i>	

Міждисциплінарні проекти у ЗВО (нормативні та вибіркові освітні компоненти): «Полікультурний клас: педагогічний дизайн освітнього середовища», «Культурна мозаїка мого краю», «Мистецтво як мова міжкультурного діалогу», «Школа миру: навчання через діалог культур», «Діти світу говорять про добро» тощо.	Проект «Інтеркультурна казка». З використанням цифрових застосунків Padlet, Genially, Canva та інших. Створення дидактичних матеріалів (візуальних карт культур, цифрових енциклопедій народних традицій або «віртуальних музеїв культур регіону»), що знайомлять дітей із фольклором різних народів України.	Проекти під час педагогічної практики. Організація короткотривалих навчальних проєктів у початкових класах, де діти презентують культурні елементи своєї родини чи громади. Наприклад, «Кольори мого роду», «Казки з бабусиної скрині», «Смак традицій», «Свята, що нас єднують», «Моя родина на мапі світу», «Музика нашої домівки» тощо.	Набуття досвіду міжкультурної взаємодії через участь у етнокультурних фестивалях, волонтерських ініціативах («Школа волонтера-медіатора» (робота з дітьми ВПО, нацменшин, переселенцями)), днях культурного обміну під час внутрішньої академічної мобільності між університетами тощо. Наприклад, проекти: «Міжкультурний наставний» (неформальне наставництво для іноземних студентів або студентів із нацменшин), «Мовний тандем: я вчу тебе – ти вчиш мене» (мовно-культурний клуб), «Літня школа міжкультурної комунікації» тощо.
--	---	--	--

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підготовка майбутніх фахівців початкової освіти до організації ефективної міжкультурної комунікації молодших школярів постає як стратегічно визначальний вектор модернізації сучасної педагогічної освіти України, що детермінує її спрямованість на формування цілісної, інтегративно вибудованої системи професійної підготовки. Така система має забезпечувати синтез теоретико-методологічних засад міжкультурної педагогіки, практико орієнтованого досвіду міжкультурної взаємодії та послідовного розвитку мовленнєвої й комунікативної компетентності майбутнього вчителя. Реалізація вказаних положень сприяє становленню педагога, здатного здійснювати виховання молодших школярів у парадигмі діалогу культур, взаєморозуміння та пошани до культурного різноманіття.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, доцільно окреслити перспективні напрями подальших наукових пошуків, які формують науково-методологічне підґрунтя дослідження проблеми з урахуванням входження України у європейський простір: 1) розроблення професійних стандартів міжкультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи з виокремленням чітких критеріїв і показників її сформованості; 2) експериментальна апробація інтегрованих навчальних модулів із залученням цифрових міжкультурних платформ і COIL-проектів як засобу розвитку глобальної педагогічної свідомості; 3) мультипарадигмальна інтерпретація рефлексивних практик як механізму професійного само-

зростання; 4) системне вивчення ефективності різних форм практичної підготовки (культурологічна, краєзнавча та виробничі практики, аналітичні семінари та моделювальні тренінги тощо) з урахуванням специфіки багатокультурного освітнього простору регіонів України та внутрішньої міграції у зв'язку з війною.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Воронько В., Марусинець М. Вдосконалення підготовки вчителів початкової школи до розвитку комунікативної компетентності. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Педагогіка і психологія. 2024. № 79. С. 39–45. URL: <https://bit.ly/4ofS4tl>
- Гутиряк О. Міжкультурна комунікація: до визначення поняття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 47, том 2, 2022. С. 205–208. URL: <https://bit.ly/3X7GGDU>
- Ігнатова О. Європейський досвід міжкультурної комунікації в освіті і культурі. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2023. № 68. С. 60–67. URL: <https://bit.ly/3WyLfQM>
- Свиридюк О. Підготовка майбутніх вчителів до роботи в полікультурному середовищі: порівняльний аналіз Канади і України. *Studia Zarządzania i Finansów Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu*. 2018. № 14. С. 121–134. URL: <https://bit.ly/4qRTGLM>
- Чопак Є. В. Формування мовленнєвої культури в умовах полікультурного мовленнєвого середовища. *Вісник науки та освіти*. Серія «Педагогіка». 2024. Випуск № 8(26). С. 1270–1280. URL: <https://bit.ly/47Bxb4X>
- Educating Teachers for Diversity. Meeting the Challenge. Centre for Educational Research and

Innovation. 2010. 318 с. DOI 10.1787/20769679
URL: <https://bit.ly/3LDFIN7>

7. Kenny A., Lukianchenko O. Ukrainian Children Making Music in an Irish School: A Temporary Place to Be? *Music and Arts in Action*. 2025. Vol 9. №1. С. 46–65. URL: <https://bit.ly/3X36MrI>

REFERENCES

1. Voronko, V., & Marusynets, M. (2024). *Vdoskonalennia pidhotovky vchyteliv pochatkovoї shkoly do rozvytku komunikatyvnoi kompetentnosti*. [Improving the training of primary school teachers for the development of communicative competence].
2. Hutyriak, O. (2022). *Mizhkulturna komunikatsiia: do vyznachennia poniattia*. [Intercultural communication: towards a definition of the concept].
3. Ihnatova, O. (2023). *Yevropeiskyi dosvid mizhkulturnoi komunikatsii v osviti i kulturi*. [European experience of intercultural communication in education and culture].
4. Svyrydiuk, O. (2018). *Pidhotovka maibutnikh vchyteliv do roboty v polikulturnomu sere-dovyshchi: porivnialnyi analiz Kanady i Ukrainy*. [Training future teachers to work in a multicultural environment: a comparative analysis of Canada and Ukraine].
5. Chopak, Ye. (2024). *Formuvannia movlennievoho kultury v umovakh polikulturnoho movlennievoho*

sere-dovyshcha. [Formation of speech culture in a multicultural speech environment].

6. *Navchannya vchyteliv dlya riznomanitnosti*. (2010). [Educating Teachers for Diversity].
7. Kenny, A., & Lukianchenko, O. (2025). *Ukrayins'ki dity zaymayut'sya muzykoyu v irlands'kii shkoli: tymchasove mistse dlya perebuvannya?* [Ukrainian Children Making Music in an Irish School: A Temporary Place to Be?].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВАСІЮТІНА Тетяна Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки, Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

Наукові інтереси: академічна доброчесність здобувачів вищої освіти; розвиток толерантності; громадянська освіта в університетах.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VASIUTINA Tetiana Mykolaivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Primary Education and Innovative Pedagogy, Dragomanov Ukrainian State University.

Circle of scientific interests: academic integrity of higher education seekers; development of tolerance; civic education in universities.

Стаття надійшла до редакції 1.11.2025 р.

УДК 378.6.018.8:[373.011.2/3-051:51]

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.17.014-020

КУРОК Віра Панасівна –

доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1474-3879>

e-mail: virakurok@gmail.com

КОРОТИЧ Анатолій Володимирович –

аспірант кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0005-3165-1265>

e-mail: korotychanatolii@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КУРОК Віра Панасівна, КОРОТИЧ Анатолій Володимирович. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ